

Kolumna visokog predstavnika: Nije dovoljno učinjeno tijekom 22 godine mira

Ovoga tjedna se navršavaju dvadeset i dvije godine kako su strane koje su vodile pregovore u Daytonu postigle dogovor o okončanju rata u Bosni i Hercegovini. Mirovni sporazum je potpisan u Parizu mjesec dana kasnije.

Često se spominju manjkavosti rješenja postignutih u Daytonu, a ponekad se to čini s razlogom. Međutim, želio bih naglasiti dvije stvari zbog kojih je Dayton bio i ostao značajan.

Prva i najvažnija stvar koju treba imati na umu je da je Dayton održao mir.

To nikada ne smijemo zaboraviti, imajući u vidu sve sukobe koji se trenutno vode širom svijeta.

Druga stvar koju treba naglasiti je da je tijekom prvih deset godina od njegovog potpisivanja i provedbe postignut napredak u obnovi i izgradnji zemlje i njenih institucija i u reintegraciji njenih građana.

A ako se to već jednom dogodilo, može se dogoditi opet.

U to vrijeme sam ovdje bio veleposlanik i sjećam se brzine i upornosti kojom je završen velik dio posla i kako su postignuti mnogi korisni rezultati. Utemeljena je Centralna banka zajedno sa stabilnom monetom; Bosna i Hercegovina je uvela najučinkovitiji sustav neizravnog oporezivanja u Europi; utemeljene su zajedničke oružane snage i druge ključne institucije i agencije; izvršena je reforma policije i pravosuđa, uvedene su nove registracijske pločice i jedinstvene putne isprave. To su samo neki primjeri.

No, kao što svi znamo, baš kada su ove krupne promjene počele donositi pozitivne rezultate – Bosna i Hercegovina je u jednom trenutku bila najbrže rastuća ekonomija u jugoistočnoj Europi – došlo je do zastoja u postizanju napretka.

To se nije dogodilo zato što je međunarodna zajednica prestala pružati političku ili ekonomsku pomoć. Europska unija, na primjer, i dalje nudi desetke milijuna eura svake godine kako bi pomogla projekte u raznim oblastima, od razvoja infrastrukture do upravljanja sektorom veterinarstva.

Još važnije: Europska unija sada Bosni i Hercegovini nudi šansu da se zvanično i odlučno približi EU, što će osigurati značajne prednosti u smislu ekonomskog prosperiteta i političke stabilnosti.

Činjenica je da je napredak zaustavljen jer su politički lideri izgubili volju i ambiciju da ovu zemlju transformiraju u prosperitetno demokratsko društvo.

Žalosna je činjenica da 22 godine nakon Daytonu neki političari neodgovorno pričaju o mogućem otcjepljenju dijela teritorije BiH. Nekoliko drugih spominje rat, iako samo hipotetički. Takva retorika bi jednostavno trebala ostati u prošlosti i ne koristiti se u sadašnjosti.

Također je nevjerojatno da, umjesto da zajednički rade za dobrobit svih građana i budućih generacija Bosne i Hercegovine, imamo jedan dio političkog establišmenta u BiH usmjerenog na blokiranje rada institucija.

Vladavina prava je temelj svakog uspješnog, demokratskog društva. Bez vladavine prava, navedena poboljšanja jednostavno nisu moguća. Zato je od ključne važnosti da izabrane vlasti poduzmu konkretne mjere kako bi ojačali vladavinu prava i krenuli u odlučnu borbu protiv korupcije.

Političari trebaju prestati potkopavati rad pravosudnih institucija i uzdržati se od pokušaja da ih kontroliraju. Umjesto toga, trebaju jačati te institucije i poštovati njihove odluke. Zvaničnici u tim institucijama trebaju raditi neovisno i profesionalno, sukladno najvišim standardima.

Divim se običnim građanima Bosne i Hercegovine. Kada vidim njihove talente, njihov nesalomljivi duh, čvrsto sam uvjeren da oni zaslužuju bolje: bolje plaće i mirovine, bolje osnovne i srednje škole i sveučilišta, bolje zdravstvene i druge usluge. Ukratko, zaslužuju bolju i realističniju perspektivu.

To i više od toga je moguće postići kada politički lideri traže načine da postignu kompromise i da institucije rade učinkovitije.

U protivnom, kada blokiraju ili ugrožavaju rad parlamenta i sudova, kada krše Mirovni sporazum i nude lažna obećanja o otcjepljenju koja se nikada neće ostvariti... kada se bave time umjesto da upravljaju, onda ni država ni njeni stanovnici - Srbi, Hrvati, Bošnjaci, građani i Ostali - ne mogu dostići svoj puni potencijal.

Godina 2018. je izborna u Bosni i Hercegovini i vidi se da su neke političke stranke već počele donositi odluke imajući u vidu izbore. Druge političke stranke već sada izbjegavaju preuzeti ikakvu političku odgovornost. Godinu dana prije izbora, takvo ponašanje je, blago rečeno, neprikladno. Ima itekako dostatno vremena za kampanju, ali vrijeme za prijeko potrebne reforme ističe. Nije vrijeme da se obustave ili zaustave reforme nego je sada najbolje vrijeme da se reforme ubrzaju.